

İSTANBUL DOĞAL VE KIRSAL ALANLARI STRATEJİ BELGESİ

9 Kasım 2023, Perşembe

İMAR VE
ŞEHİRCİLİK
DAİRESİ
BAŞKANLIĞI

Bimtaş

İstanbul'un Doğal ve Kırsal Alanlarını Yaşatmak

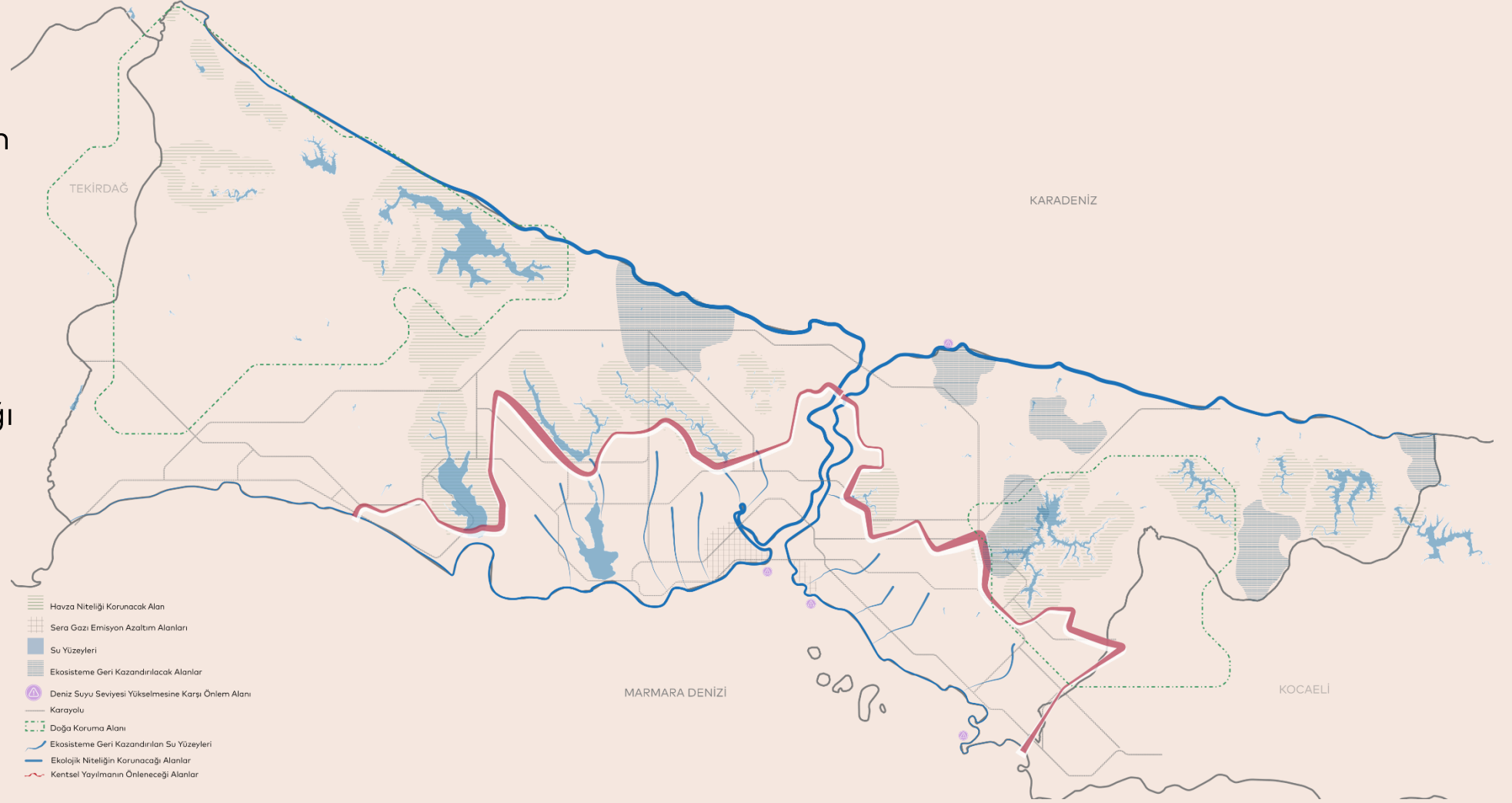

Neden Koru İstanbul?

İstanbul Vizyon 2050 Strateji Belgesi

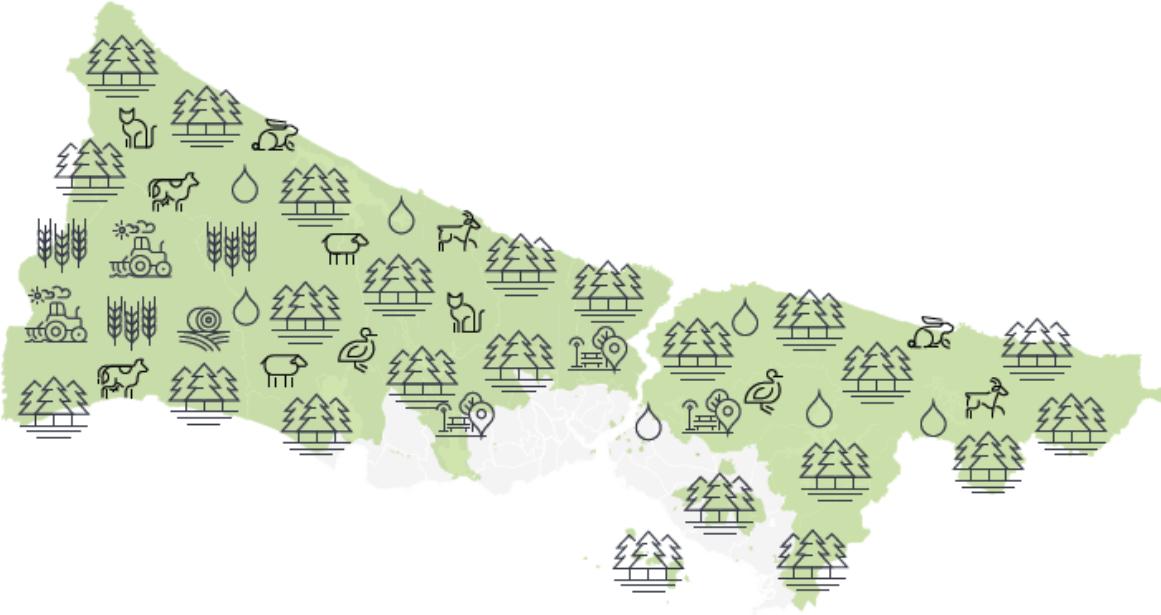
2050 yılında İstanbul'un doğayla uyum içinde yaşayan, dayanıklı, karbon ayak izi düşük, dögüsel ekonomiyi destekleyen, iklim adaletini ilke olarak benimseyen, farkındalığı yüksek bir kent olması hedeflenmektedir.

Koru İstanbul Nedir?

İstanbul'un doğal ve kırsal alanlarında tahribatın durdurulabilmesi, rehabilitasyon ve korumanın sağlanması için bir yol haritasıdır

Temel Stratejik Hedefler

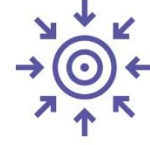
- Doğal alanlarda sahip olunan kaynakları ve biyoçeşitliliği korumak ve yaşatmak
- İstanbul'da kırsal kalkınmayı gerçekleştirmek
- İstanbul'un doğal ve kırsal alanlarını iyileştirmek, tahrip olmuş alanları rehabilite ederek orman ve kırsal alan bütünlüğüne kazandırmak
- İyi ve demokratik yönetim prensiplerine dayalı sürdürülebilir doğal ve kırsal alan yönetim modeli oluşturmak

Proje Süreci

2021

2023

01

Çalışma Süreç Raporu

Hazırlık

Geçmiş Süreçleri Değerlendirme
Verileri Oluşturma
İhtiyaç, Sorun, Talep ve Gündem Belirleme
Kurum Arası ve Kurum İçi Koordinasyon Sağlama

02

Katılım Süreç Planı

Katılım Süreç Tasarımı

Katılım Süreci Adımları
Katılım İlkeleri
Yöntem Belirleme
Paydaşları Tanımlama
İletişim Mekanizmasını Kurgulama
İhtiyaç, Sorun, Talep ve Gündem Belirleme

03

Web Tabanlı Tanıtım ve Katılım Faaliyetleri Platformu

04

Teorik/Stratejik Çerçeve Oluşturulması

Analitik Etüd Sürecinde Katılım

Bilgilendirme Toplantısı
İç Paydaş Toplantıları
Kurum Görüşleri
Muhtar Ziyaretleri
Odak Grup Toplantıları
Tanıtım ve Bilgilendirme
Geri Bildirim
Katılım Sonuçlarını Değerlendirme

05

Mevcut Durum Analizinin Yapılması

06

Amaç, Hedef, Eylem Alanlarının Tanımlanması

Sentez/Ortak Çalışma

Atölye Çalışmaları
Odak Grup Görüşmeleri
Uzman Görüşleri
İç Paydaş Toplantıları
Değerlendirme Toplantıları

07

Eylem Alanlarının Belirlenmesi ve İlkelerin Tanımlanması

08

Çözüm Yönelik Projelerin Tasarlanması

Sentez/Ortak Çalışma

Stratejik Kararları ve Önerileri Geliştirme
Projelerin Tasarlanması
Paydaş Tanımlama
Strateji, Eylem ve Projeleri Tartışma

09

İzleme ve Geri Besleme Sisteminin Kurulması

İzleme/Tanıtım

Takip Sistemi Kurulumu
Kurumsal Yapının Tanımlanması
Çalışmaların Takdimi
Sergi
Lansman

10

Tanıtım ve Briefing Çalışması Kapanış Teslimi

Katılım Süreci

Toplam
44
Katılım Etkinliği

Yaklaşık
600
Görüşülen Kişi Sayısı

4 Kırsal Yerleşim
Muhtarlık Toplantısı

1 Sergi

Yaklaşık
1.000
Görüş/Öneri

27 Kırsal Yerleşimde
Birebir Görüşmeler

3 Tematik Çalışma
Toplantısı

1 Görüş ve Öneri
Föy Çalışması

Toplam
35
Koordinasyon Toplantısı

8 Odak Grup Toplantısı

1 Geniş Katılımlı
Çalıştay

Mevcut Durum Analizleri

Doğal Yapı Varlığı

İstanbul sınırları içerisinde yer alan

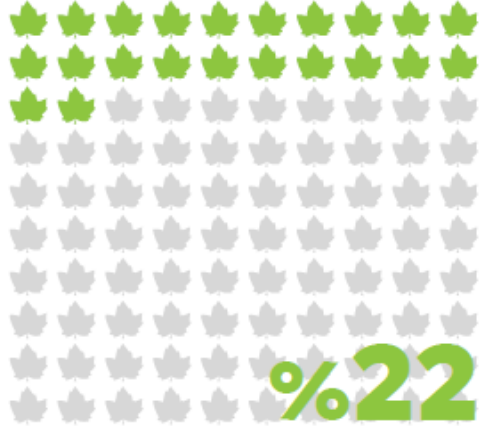
- Önemli Habitat Alanları
- Flora
- Fauna
- Orman Alanları
- Tarım Alanları
- Su Varlığı
- Özel Statülü Alanlar ve Koruma Alanları
  - Tabiatı Koruma Alanı
  - Tabiat Parkları ve Tabiat Anıtları
  - Muhafaza Ormanları
  - Yaban Hayatı Geliştirme Sahası
  - Av Hayvanları Koruma ve Üretim Sahaları
  - Sit Alanları
  - Önemli Doğa Alanları

araştırılmıştır.

Flora

Türkiye'de görülen
630 Odunsu Türden
140 Ağaç ve Çalı Türü
İstanbul'da bulunmaktadır.

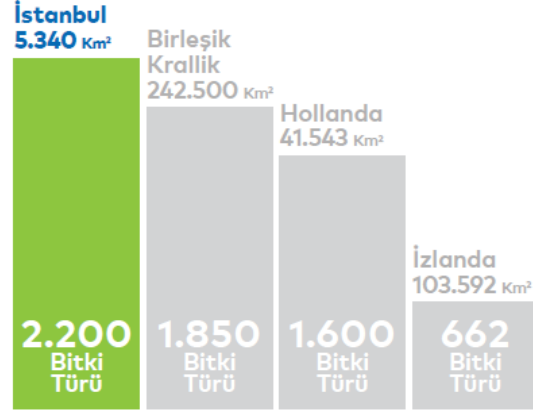
İstanbul'da

55 Endemik Bitki Türü
bulunmaktadır.

Türkiye'de yetişen her
5 Bitki Türünden 1'i
İstanbul'da yaşamaktadır.

Türkiye'de yetişen
11.000 Bitki Türünden
2.200 Bitki Türü
İstanbul'da yaşamaktadır.

İstanbul'daki bitki türü Birleşik Krallık, Hollanda ve İzlanda'dan daha fazladır.

Catalca Peygamber Çiçeği / Prof. Dr. Ünal Akkemik

Gümüş İhlamur / Prof. Dr. Ünal Akkemik

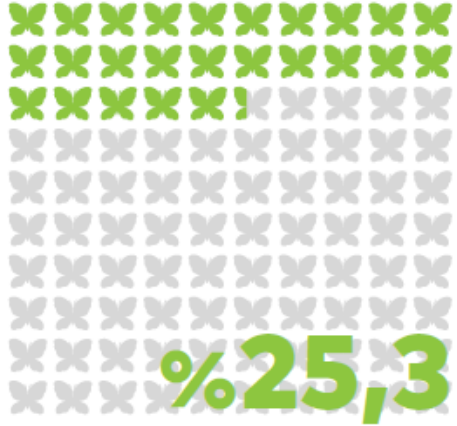
İstanbul Kardeleni / Prof. Dr. Ünal Akkemik

Fauna

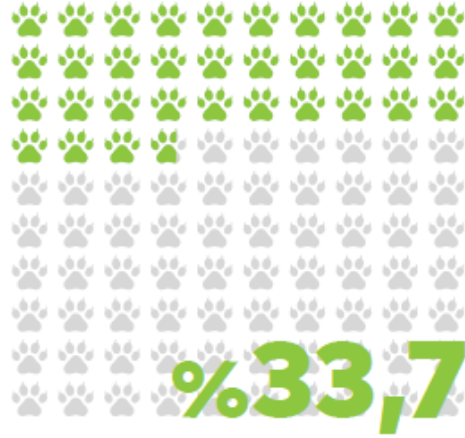
İstanbul Kuzey Ormanları'nda 96 tür kelebek bulunmaktadır.

Türkiye'de yaşayan 380 kelebeğin 96'sı yani %25'i bu coğrafyada yaşamaktadır.

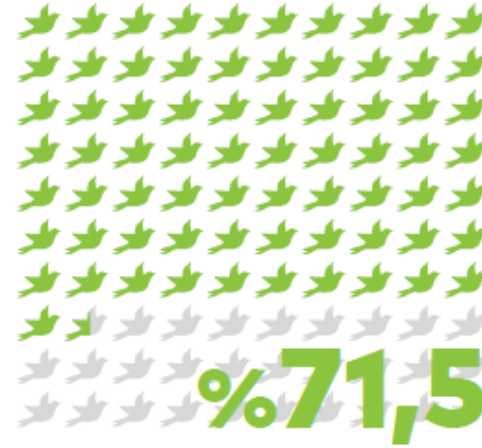

Avrupa'da 500'e yakın, Kanada ve Amerika'nın tamamında yaklaşık 700 kelebek türü bulunurken Türkiye'de 45'i endemik, yaklaşık 380 kelebek türü bulunuyor.

Türkiye'de görülen 172 Memeli Türünden 58'i İstanbul Kuzey Ormanları'nda yaşamaktadır.

Türkiye'de görülen 492 Kuş Türünden 352'si İstanbul Kuzey Ormanları'nda yaşamaktadır.

Karaca

Yenice

An Kuşu

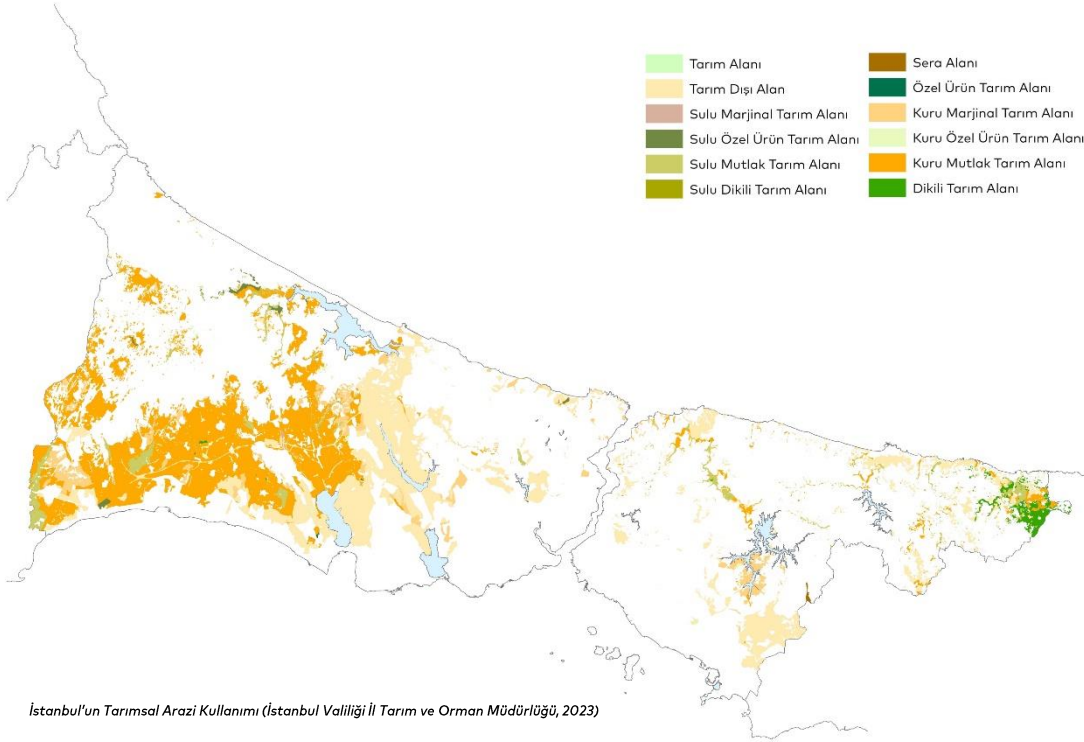

Vanessa Atalanta Kelebeği

Tasboğa

Tarım Alanları

Toplam İstanbul Yüzölçümü

534.000 Ha

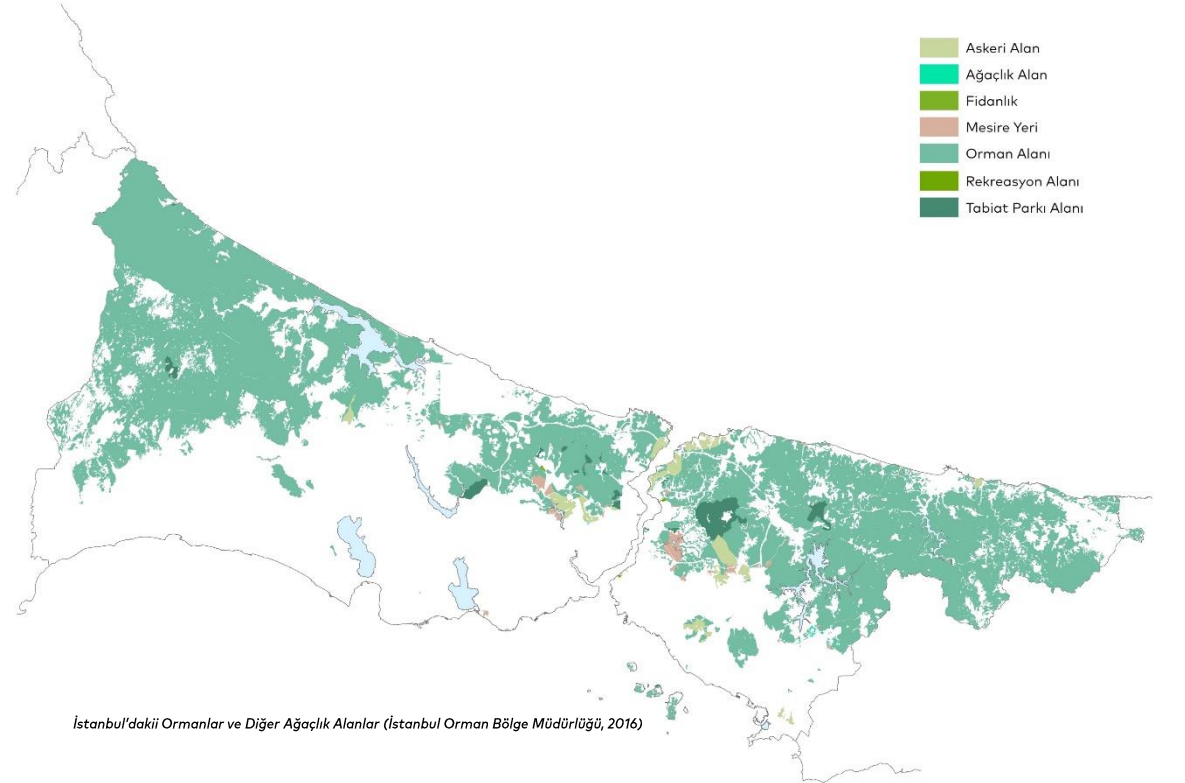
İstanbul'un Toplam Tarım Alanı

86.884 Ha

%16,25

İstanbul'daki Tarım Alanı Yüzdesi

Orman Alanları

Toplam İstanbul Yüzölçümü

534.000 Ha

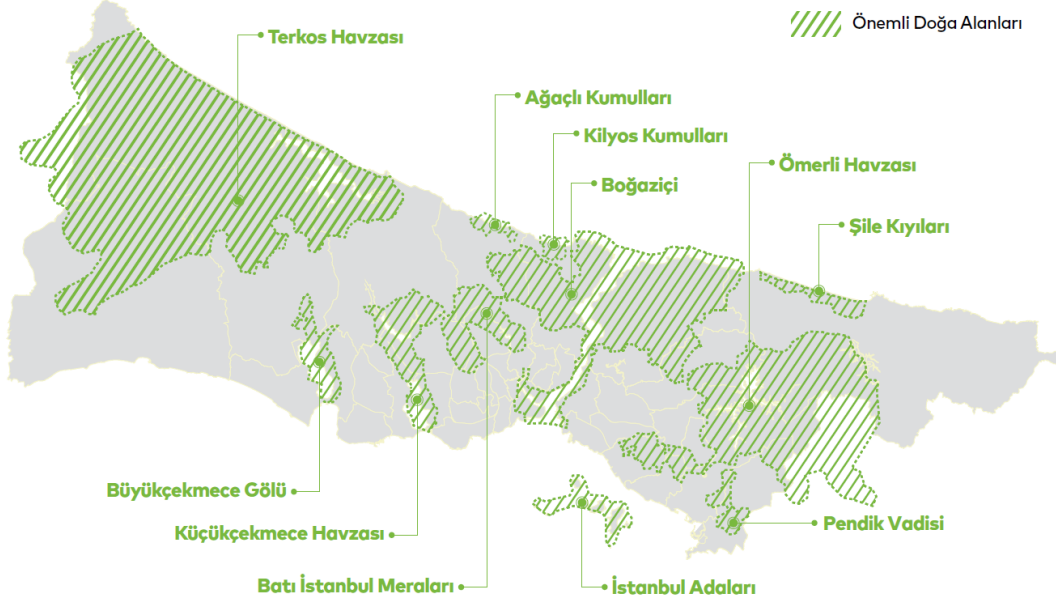
İstanbul'un Toplam Orman Alanı

240.400 Ha

%45,02

İstanbul'daki Orman Alanı Yüzdesi

Özel Statülü Alanlar ve Koruma Alanları

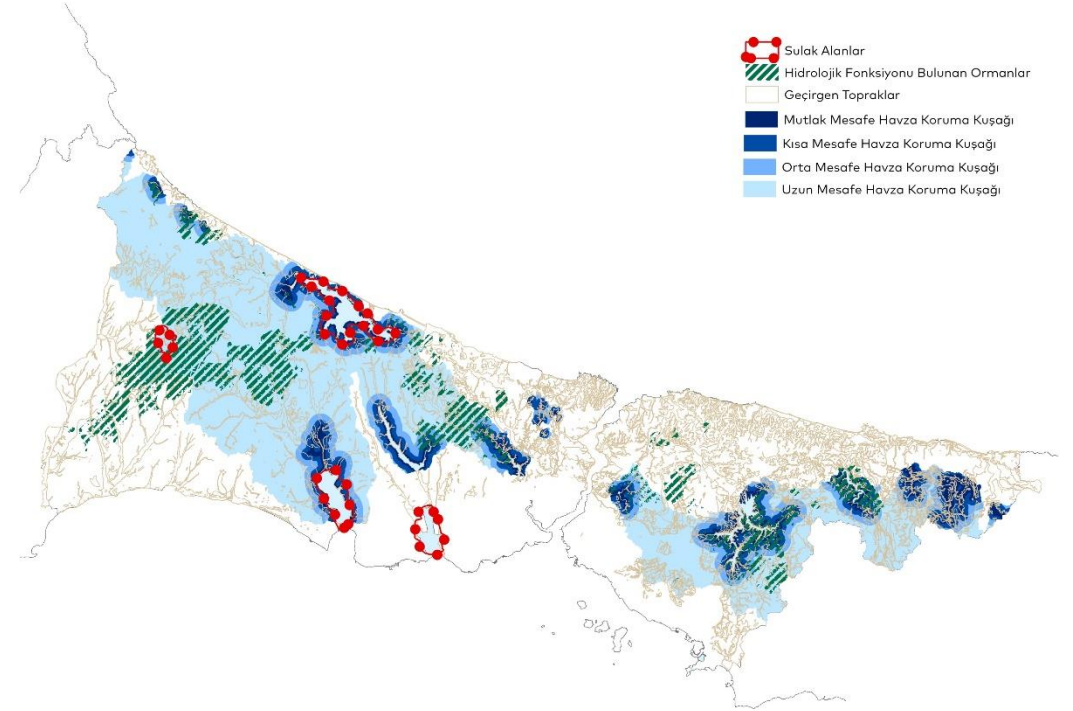
İstanbul'da

- 26 Tabiat Parkı
- 13 Kent Ormanı
- 4 Muhafaza Ormanı
- 1 Tabiatı Koruma Alanı
- 1 Tabiat Anıtı
- 2 Yaban Hayatı Geliştirme Sahası

bulunmaktadır.

Kent Genel Sit Türü	Alan (ha)	Oran (%)
Tarihi Sit Alanı	761,57	1,04
Kentsel Sit Alanı	1.845,32	2,52
Arkeolojik Sit Alanı	2.858,13	3,91
Karma Sit Alanı	13.928,26	19,05
Doğal Sit Alanı	53.713,18	73,47
Toplam	73.106,047	100

Su Varlığı

İstanbul'un Su Varlığı (DSİ, 2016; İSKİ, 2016; Tarım ve Orman Bakanlığı 1. Bölge Müdürlüğü, 2015)

İstanbul'un
Su İhtiyacının %60'ı
İstanbul Kuzey
Ormanları'ndan
karşılanmaktadır.

%60

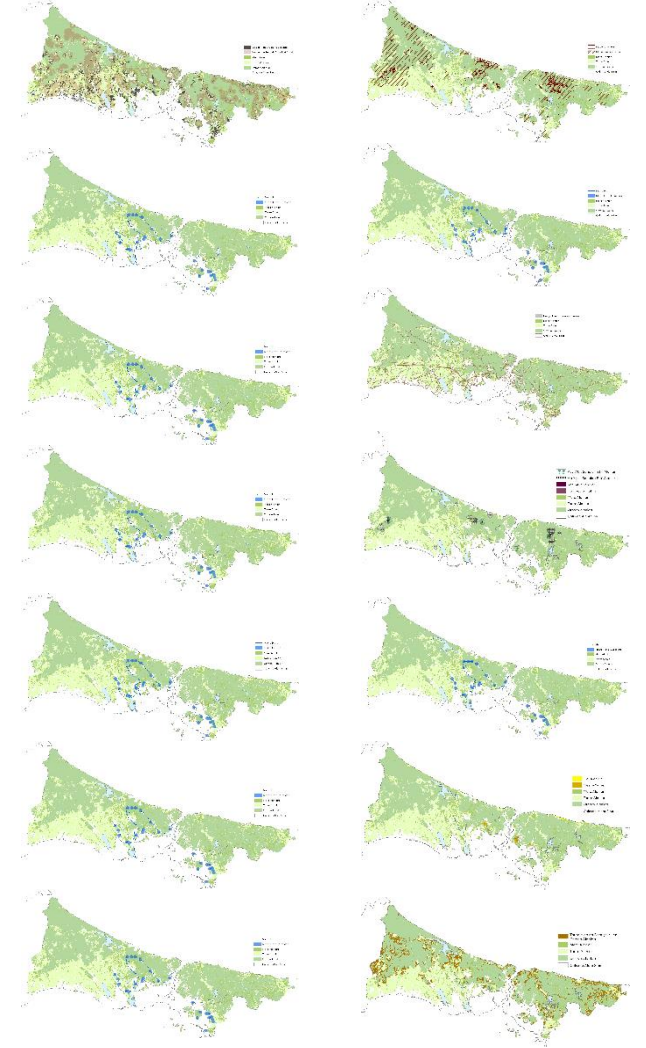
Tahrip ve Tehdit Unsurları

✘ Tahrip	!	Tehdit
● İklim Krizi ve Kuraklık	●	
● İmar Hareketleri	●	
● Metro Hatları	●	
● Yüksek Hızlı Tren	●	
● Üçüncü Köprü ve KMO (Kuzey Marmara Otoyolu)	●	
● Üçüncü Havalimanı	●	
● Kanal İstanbul Projesi	●	
● Sanayi Alanları	●	
● Maden Faaliyetleri	●	
● Rüzgar Enerji Santralleri	●	
● Enerji Nakil Hatları	●	
● Harfiyat Sahaları ve Katı Atık Döküm Sahaları	●	
● Baraj Projeleri	●	
● Turizm ve Rekreasyon Alanları (Mesire Yerleri, Plajlar)	●	
● Tarım Alanına Dönüştürülen Orman Alanları	●	

İstanbul'un Doğal ve Kırsal Alanlarını

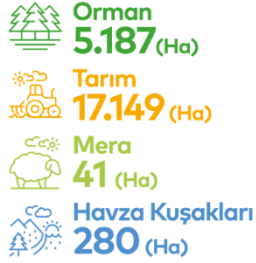
✘ Tahrip ve ! Tehdit Eden

15 Farklı Unsur
Bulunmaktadır.

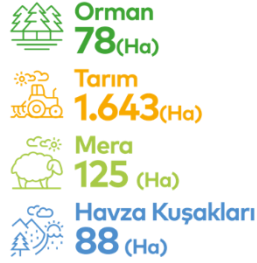
İstanbul'un Doğal ve Kırsal Alanlarında Tahrip

İnşaat ve Yapılaşma Faaliyetleri

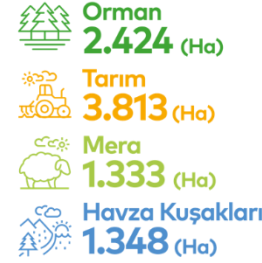
Toplam (Ha)
22.657

Sanayi Alanları

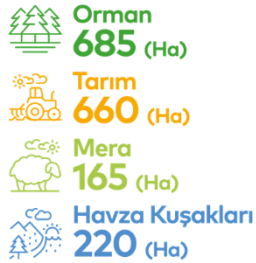
Toplam (Ha)
1.934

Enerji Nakil Hatları

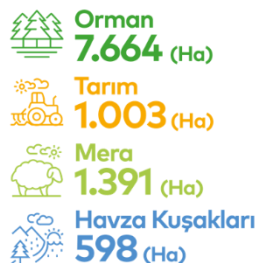
Toplam (Ha)
8.918

Kuzey Marmara Otoyolu Projesi

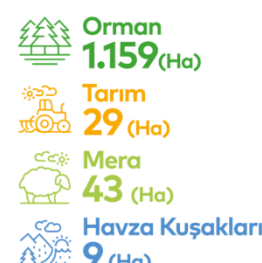
Toplam (Ha)
1.730

Maden Alanları

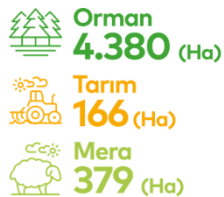
Toplam (Ha)
10.656

Hafriyat Sahaları ve Katı Atık Döküm Sahaları

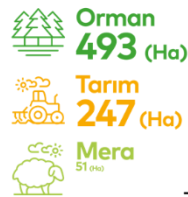
Toplam (Ha)
1.240

İstanbul Havalimanı

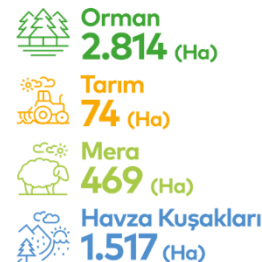
Toplam (Ha)
4.925
Proje Alanı ile
Tehdit Edilen Alan
2.669

Rüzgar Enerji Santralleri

Toplam (Ha)
791

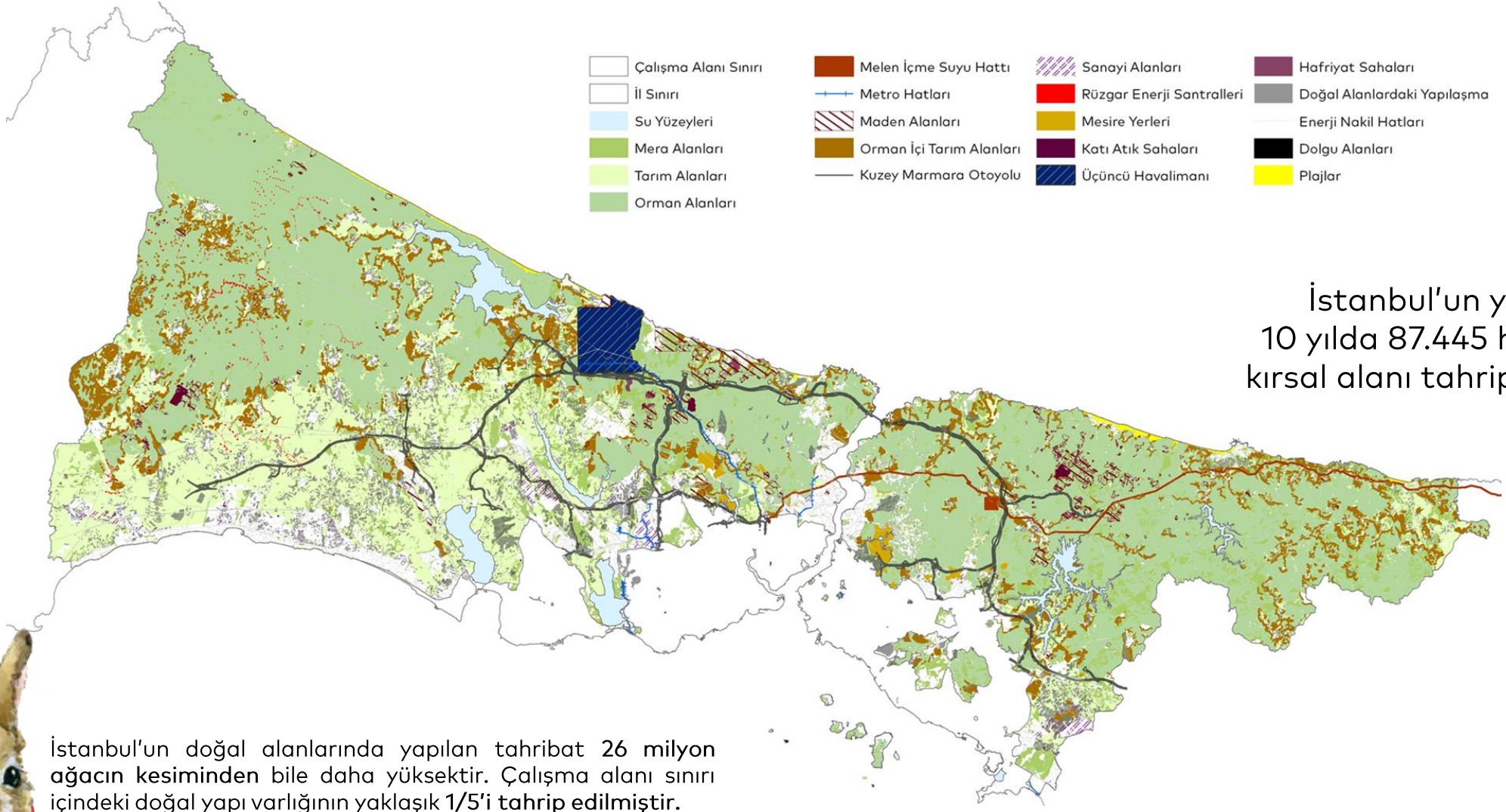
Turizm ve Rekreasyon Alanları

Toplam (Ha)
4.874

Tarım Alanına Dönüştürülen Orman Alanları

İstanbul'un yaklaşık son 10 yılda 87.445 ha doğal ve kırsal alanı tahrip edilmiştir.

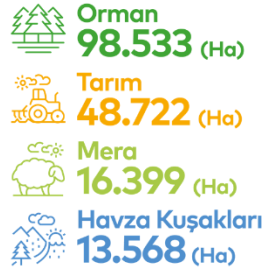
İstanbul'un doğal alanlarında yapılan tahribat 26 milyon ağacın kesiminden bile daha yüksektir. Çalışma alanı sınırı içindeki doğal yapı varlığının yaklaşık 1/5'i tahrip edilmiştir.

Tahrip ✘

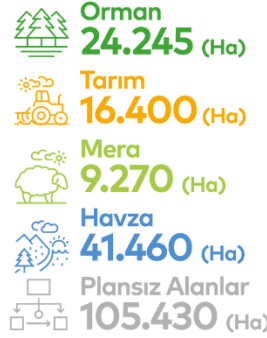
İstanbul'un Doğal ve Kırsal Alanlarında Tehdit

Onaylı İmar Planı Kararlarından Gelen Yapılaşma Tehdidi

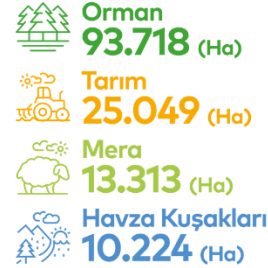
Toplam (Ha)
177.222

Kuzey Marmara Otoyolu

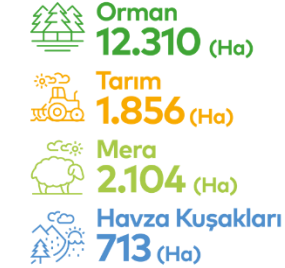
Toplam (Ha)
196.805

Madencilik Faaliyetleri

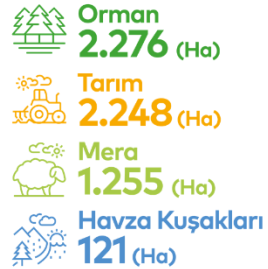
Toplam (Ha)
142.304

Hafriyat Sahaları ve Katı Atık Döküm Sahaları

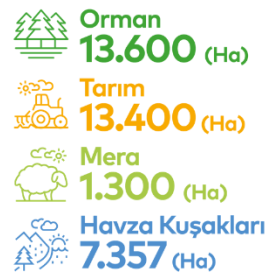
Toplam (Ha)
16.983

Mevcut ve Planlanan Metro Projeleri

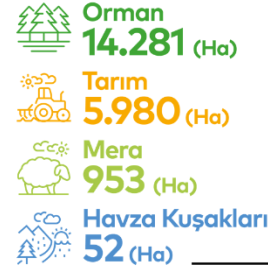
Toplam (Ha)
6.100

Kanal İstanbul Projesi

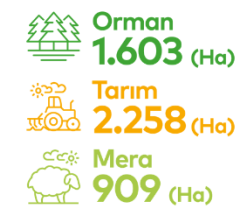
Toplam (Ha)
35.657

Rüzgar Enerji Santralleri

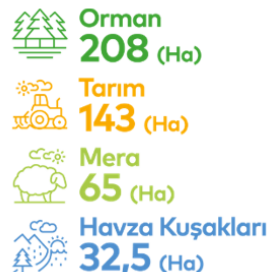
Toplam (Ha)
21.266

Baraj Projeleri

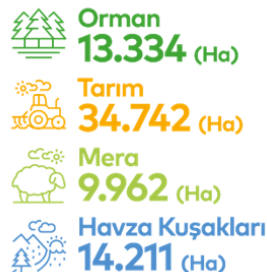
Toplam (Ha)
4.770

Yapılması Planlanan Şehirler Arası Yüksek Hızlı Tren Projesi

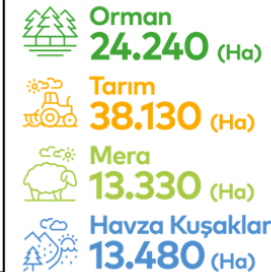
Toplam (Ha)
448,5

Sanayi Alanları

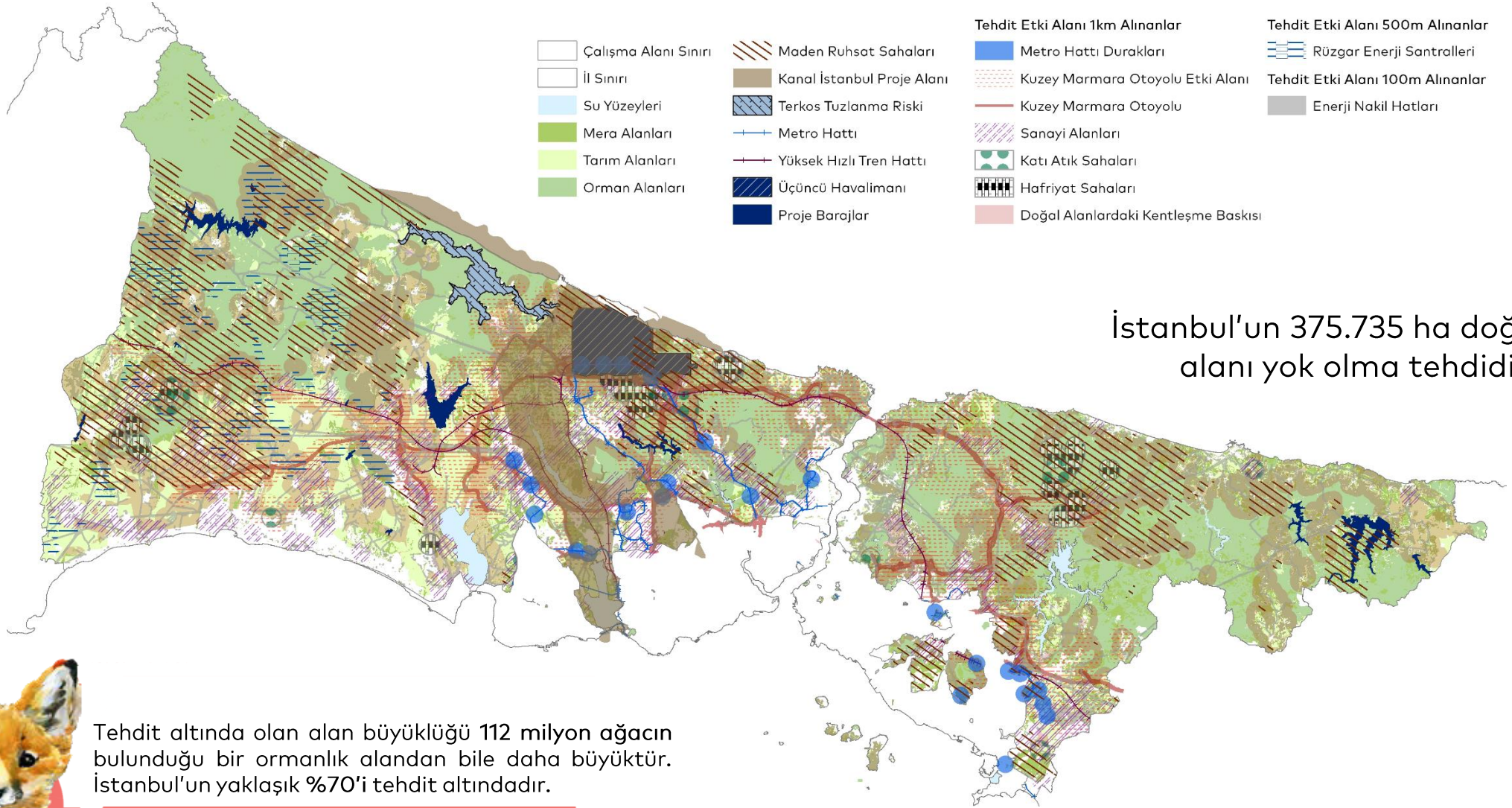

Toplam (Ha)
72.249

Enerji Nakil Hatları

Toplam (Ha)
89.180

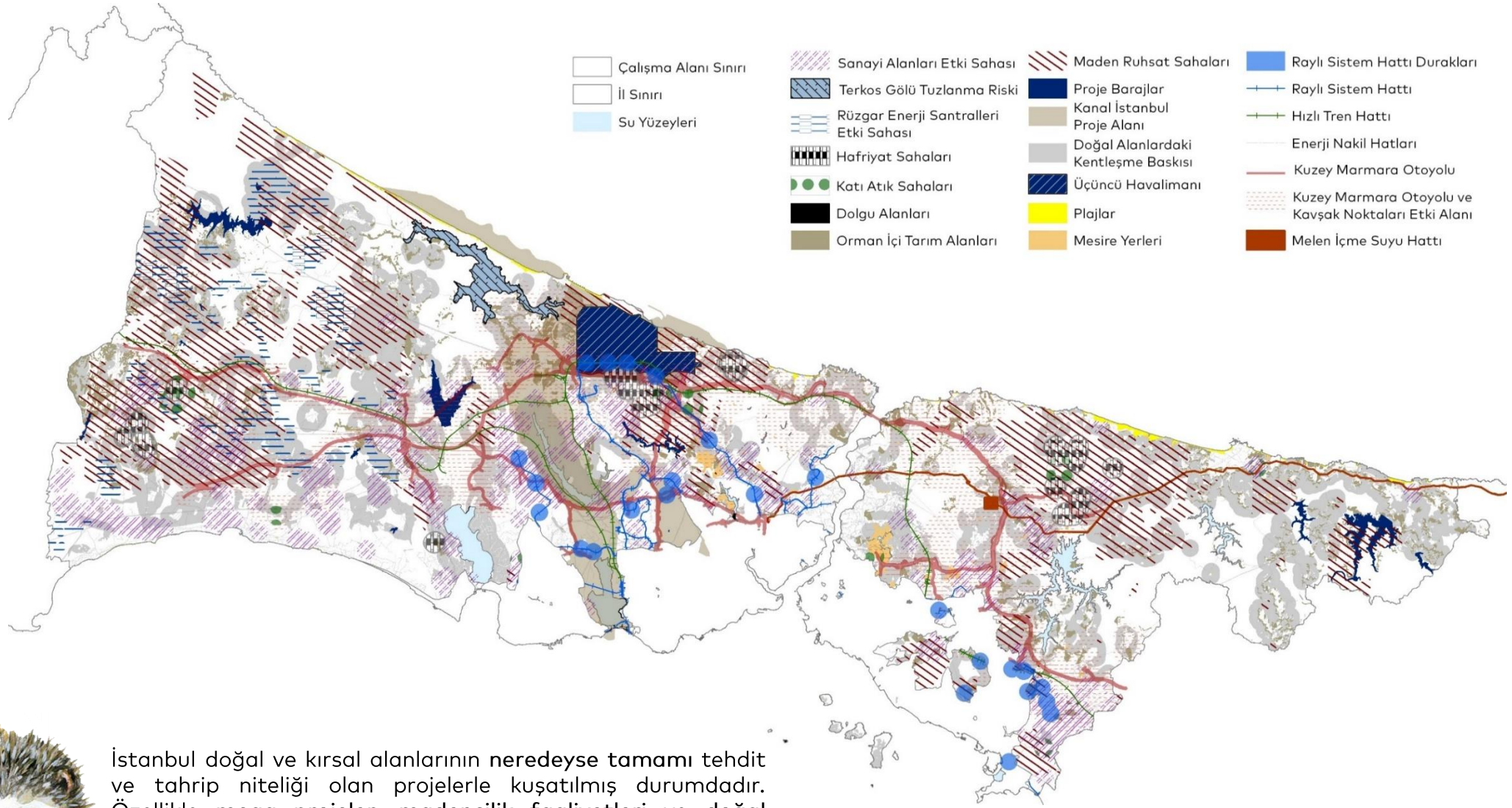
İstanbul'un 375.735 ha doğal ve kırsal alanı yok olma tehdidi altındadır.

Tehdit altında olan alan büyüklüğü 112 milyon ağacın bulunduğu bir ormanlık alandan bile daha büyüktür. İstanbul'un yaklaşık %70'i tehdit altındadır.

Tehdit !

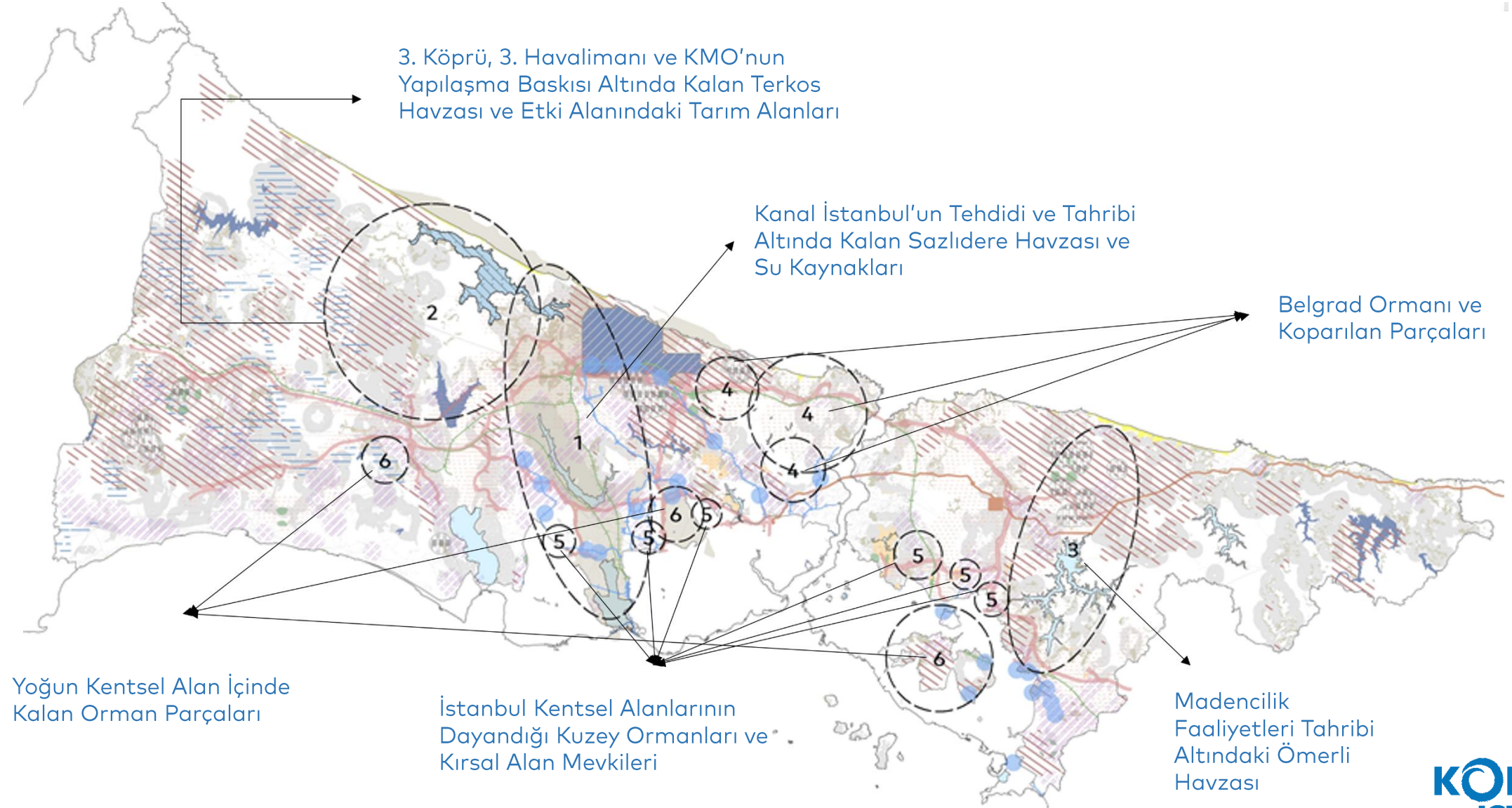

İstanbul doğal ve kırsal alanlarının neredeyse tamamı tehdit ve tahrip niteliği olan projelerle kuşatılmış durumdadır. Özellikle mega projeler, madencilik faaliyetleri ve doğal alanlardaki kentleşme baskısı ön plana çıkmaktadır.

Tehdit – Tahrip Sentezi

Öncelikli Eylem Alanları

Koru İstanbul Eylem Planı

Koru İstanbul Eylem Planı

"Koruyan, Geliştiren, İyileştiren İstanbul"

Temel Stratejik Hedefler

- 01** Doğal alanlarda sahip olunan kaynakları ve biyoçeşitliliği korumak ve yaşatmak
—
- 02** İstanbul'un doğal ve kırsal alanlarını iyileştirmek, tahrip olmuş alanları rehabilite ederek orman ve kırsal alan bütünlüğüne kazandırmak
—
- 03** İstanbul'da kırsal kalkınmayı gerçekleştirmek
—
- 04** İyi ve demokratik yönetim prensiplerine dayalı sürdürülebilir doğal ve kırsal alan yönetim modeli oluşturmak

66 EYLEM 6 PROJE PAKETİ 50 PROJE

14 Proje Çevresel Sürdürülebilirlik ve Yaşam Kalitesi Artırma

4 Proje Farkındalık ve Kampanya

14 Proje Kırsal Kalkınma

3 Proje Koru Envanter

12 Proje Koruma ve Geliştirme

3 Proje Yönetişim

6 PROJE TEMASI

Geleceğini Koru!

Gucunu Koru!

Planla Koru!

Tespit Et Koru!

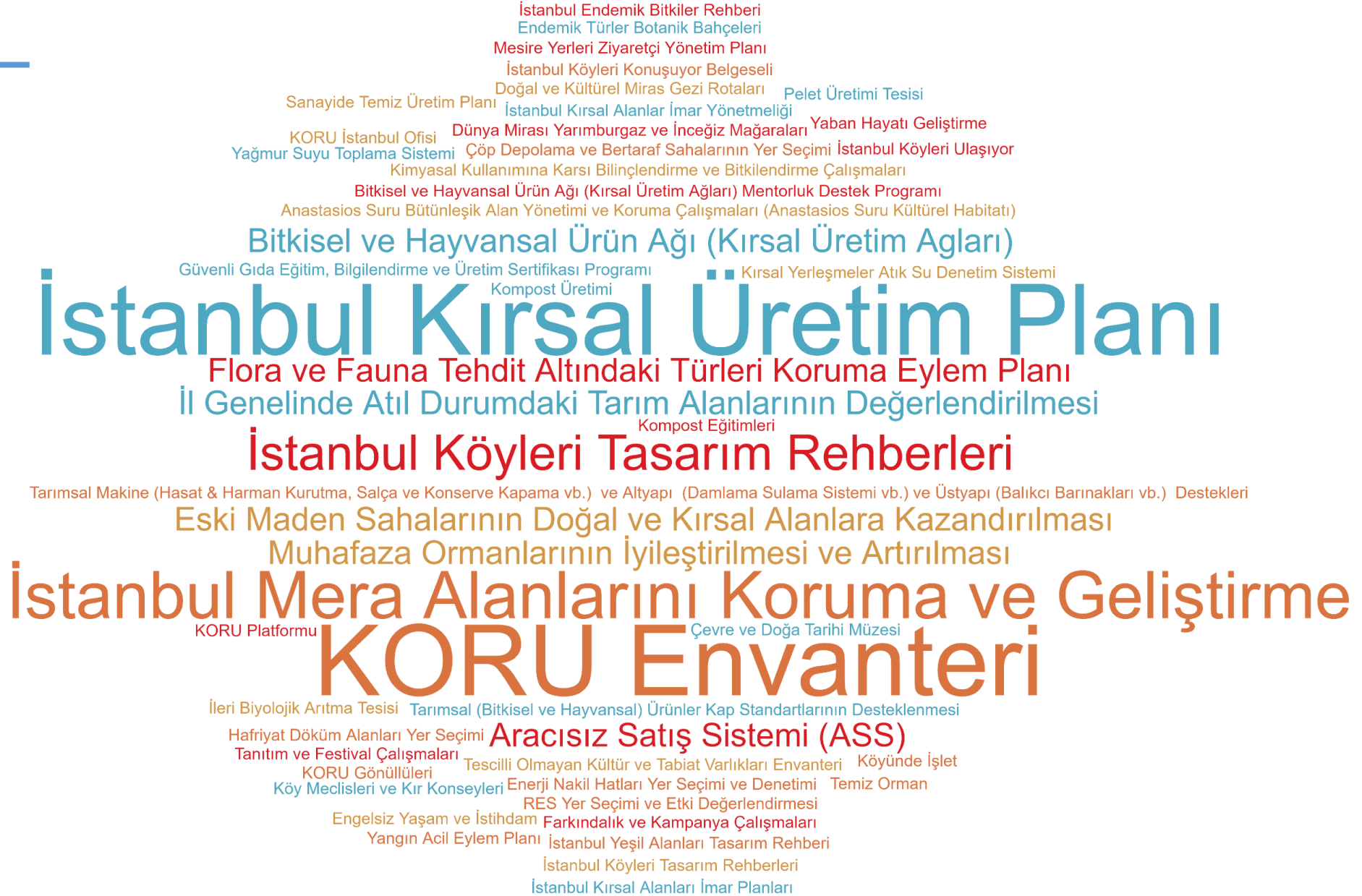
Toplumunu Koru!

Yonet Koru!

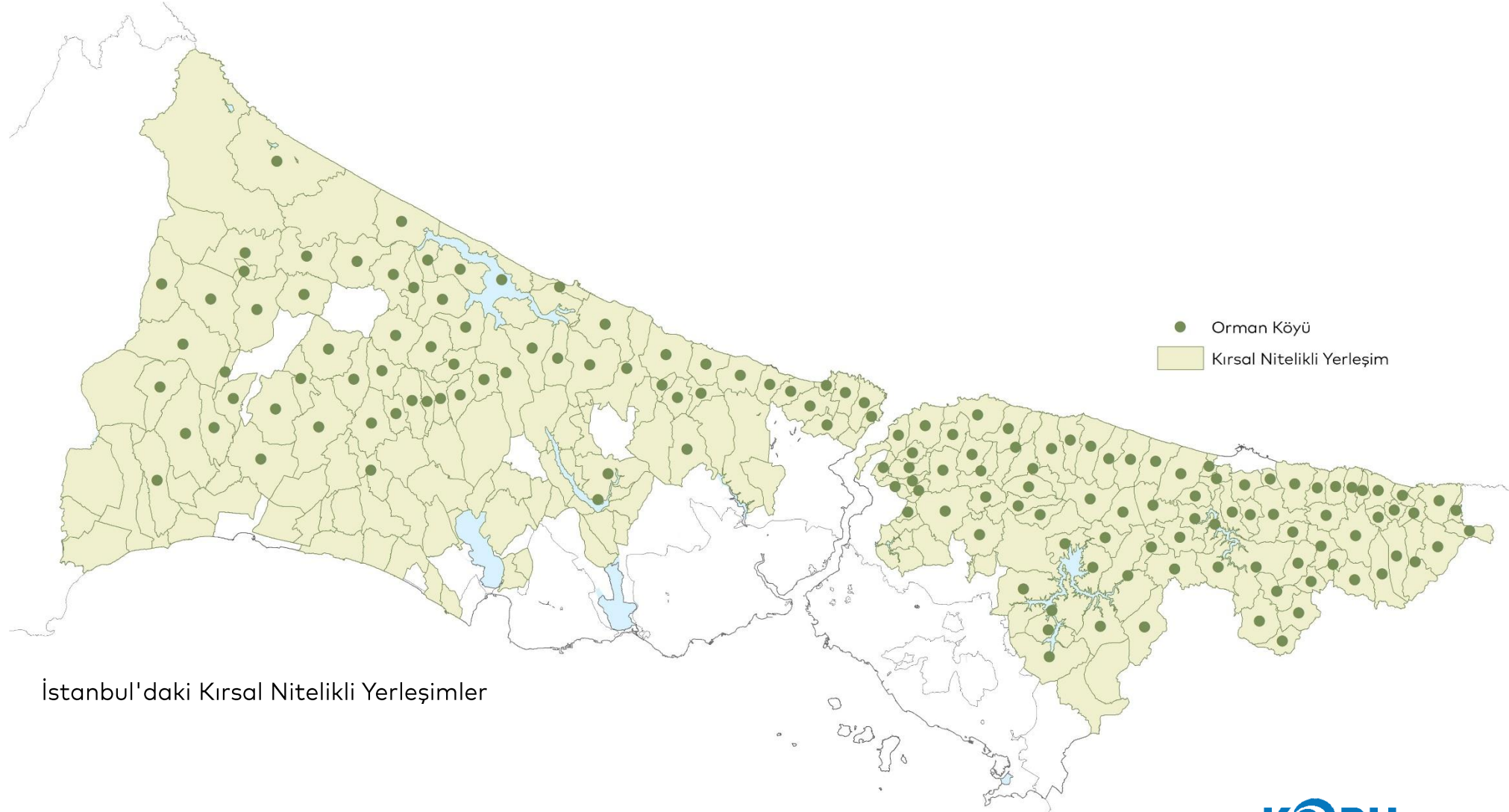
« Koruyan, Geliştiren, İyileştiren İstanbul » Vizyonu Altında 12 Hedef

1	Duyarlı yörelerin korunması, bu alanlara zarar veren her türlü faaliyetin en aza indirilmesi ve önüne geçilmesi amaçlı çözümler geliştirilmesi	7	Kırsal yaşamdaki toplumsal ve ekonomik faaliyetlerin kırılğan/dezavantajlı gruplar için kapsayıcı hale getirilmesi
2	Doğal alanların ve biyoçeşitliliğın artırılması	8	Kırsal yerleşmelerde nitelikli yapıllı çevre oluşturulması
3	Tarımsal üretimin desteklenmesi, geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması ile tarımsal kalkınmada örgütlenmenin sağlanması	9	Kırsal yerleşmelerde nitelikli altyapı sisteminin oluşturulması
4	Tarımsal üretimin ulusal ve uluslararası standartlarda gerçekleştirilmesi	10	Kentsel ve kırsal yerleşim alanlarının, kullanımların duyarlı yörelere yayılmasını engelleyecek kararların mekânsal planlarda ve projelerde ele alınması
5	Tarım dışı ekonomik aktivitelerin çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi	11	Doğal ve kültürel mirasın ortaya çıkarılması, görünürlüğünün sağlanması ve kırsal yaşamla bağının güçlendirilmesi
6	Kırsal yerleşimlerin kimlik öğelerinin korunması ve devamlılığının sağlanması	12	Bütüncül, eşgüdümlü ve katılımcı bir yönetim modelinin oluşturulması

Toplumsal ve Ekonomik Yapı

İstanbul'da daha önce veya mevcut durumda orman köyü statüsünde olan 153 köye ek olarak, kırsal nitelikli olarak kabul edilen 69 yerleşme ile birlikte belirlenen toplam 222 kırsal nitelikli yerleşmenin toplumsal ve ekonomik yapısı incelenmiştir.

İstanbul'daki Kırsal Nitelikli Yerleşimler

Toplumsal ve Ekonomik Yapı

Hizmetler

Okul Varlığı (İBB, 2022)

Bulunan Kırsal Yerleşim Sayısı **132** | Bulunmayan Kırsal Yerleşim Sayısı **90**

Sağlık Kuruluşu Varlığı (İBB, 2022)

Bulunan Kırsal Yerleşim Sayısı **86** | Bulunmayan Kırsal Yerleşim Sayısı **136**

Bakkal Varlığı (İBB, 2022)

Bulunan Kırsal Yerleşim Sayısı **97** | Bulunmayan Kırsal Yerleşim Sayısı **125**

Market Varlığı (İBB, 2022)

Bulunan Kırsal Yerleşim Sayısı **160** | Bulunmayan Kırsal Yerleşim Sayısı **62**

PTT Varlığı (İBB, 2022)

Bulunan Kırsal Yerleşim Sayısı **32** | Bulunmayan Kırsal Yerleşim Sayısı **190**

Ekonomik Destekler

2018 İstanbul Valiliği İl Tarım ve Orman Müdürlüğü ÇKS'ye kayıtlı çiftçi sayısı verisine göre **222** mahalleden **130**'unda toplamda

5.029 çiftçi bulunmaktadır.

2022 İBB verisine göre kırsal nitelikli **222** mahallenin **157**'sinde toplamda

7.822

çiftçi bitkisel üretim desteklerinden faydalanmıştır.

2021-2022 İBB verisine göre kırsal nitelikli **222** mahallenin **173**'ünde toplamda

1.149 çiftçi hayvancılık desteği almıştır.

İzleme ve Geri Bildirim Sistemi

İzleme ve Geri Bildirim Sistemi

İzleme ve Geri Bildirimden Sorumlu Yapılanmalar

Her Bir Proje için İzleme Göstergeleri

Senaryolar

Tehdit ve Tahrip Altındaki İstanbul

Tarım / Mera Alanı

Tehdit ve Tahrip Altındaki İstanbul

%4,8

İyileştirilen, Korunan ve Gelişen İstanbul

%24,3

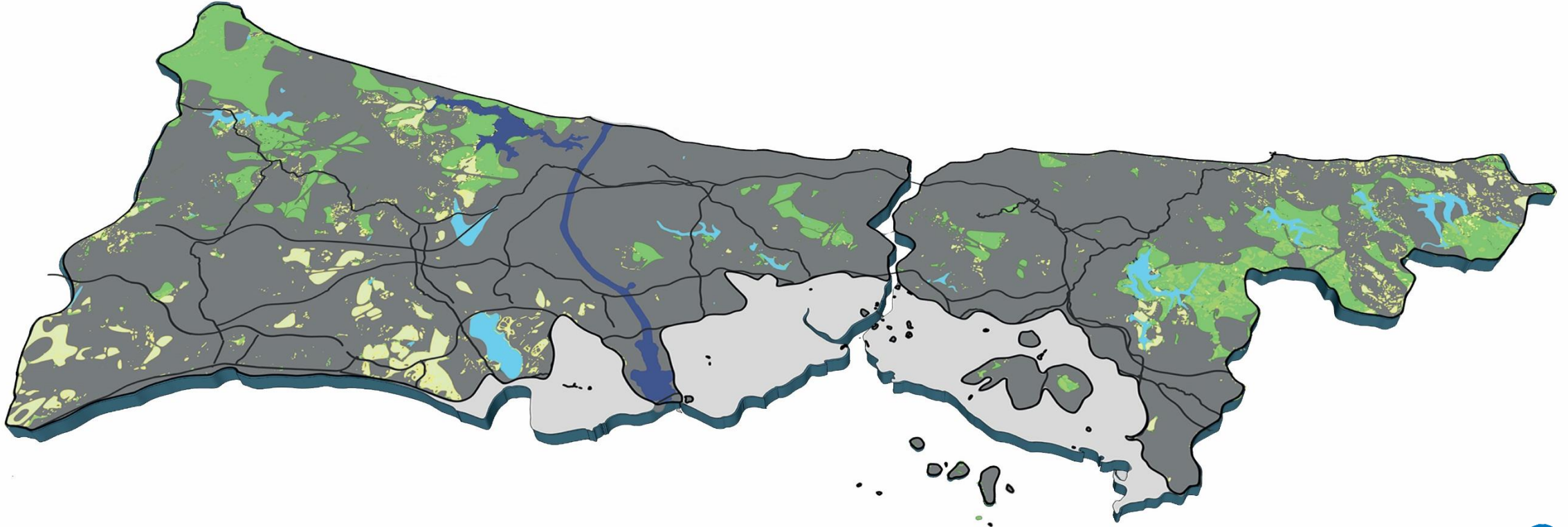
Orman Alanı

Tehdit ve Tahrip Altındaki İstanbul

%12,2

İyileştirilen, Korunan ve Gelişen İstanbul

%49,1

İyileştirilen, Korunan ve Gelişen İstanbul

Tarım / Mera Alanı

Tehdit ve Tahrip Altındaki İstanbul

%4,8

İyileştirilen, Korunan ve Gelişen İstanbul

%24,3

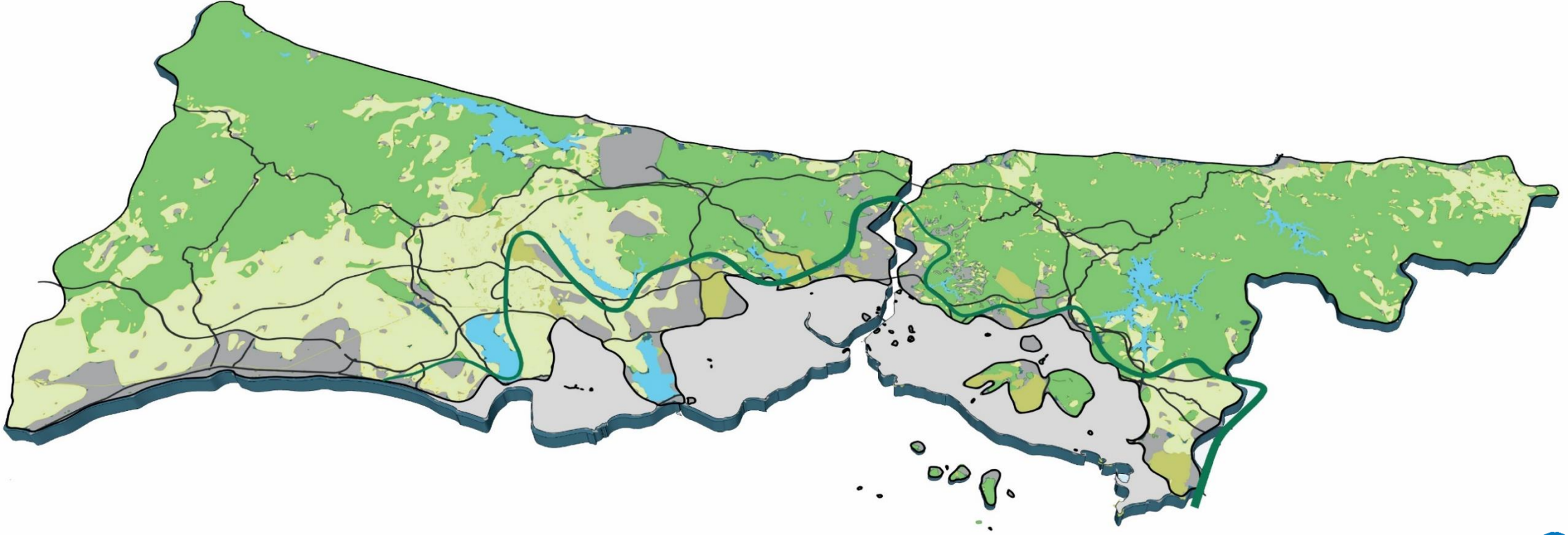
Orman Alanı

Tehdit ve Tahrip Altındaki İstanbul

%12,2

İyileştirilen, Korunan ve Gelişen İstanbul

%49,1

**KORU —
— İSTANBUL**

İstanbul'un yaşam kaynaklarının yok olmasına müsaade etmeden doğayı korumak ve savunmak için KORU İstanbul diyoruz.

İSTANBUL SENİN İSTANBUL'U KORU

**İMAR VE
ŞEHİRCİLİK
DAİRESİ
BAŞKANLIĞI**

Bimtas®